

Varen voorbij de horizon

1.1 ontdekkingsreizen

deelvraag: waarom zochten Europeanen een nieuwe handelsroute overzee?

antwoord: Omdat de zijderoute een soort van was overgenomen door de arabische mensen

in de middeleeuwen waren specerijen erg duur. Je had bijvoorbeeld: peper, suiker, zijde, edelstenen etc, die kwamen allemaal uit indië/azië dus dat was erg ver weg van europa. Doordat het zo ver is is de prijs ook heel duur, voor een pond peper kon je een varken ruilen. Maar er is nog een reden waarom het zo duur is, dat komt namelijk door: **Tussenhandel**, tussenhandel is de handel die wordt gedaan door tussenpersonen. (bv, ik verkoop aan jou een pond peper voor 2 euro in china en jij verkoopt het weer door in turkije voor 10 euro). specerijen werden ook voor parfum en medicijnen gebruikt. Een belangrijke handelsroute is de **Zijderoute**, dat is een route die vanuit china naar het midden oosten loopt.

Karavanen zijn mensen die achter elkaar rijden om naar een plek te gaan waar ze weer verder kunnen handelen. Dat doen ze bijvoorbeeld via een paard, kameel, ezel etc. de broers Mafféo en Niccoló Polo waren kooplieden uit Venetië besloten rond 1270 de zwarte zee over te steken om daar zaken te doen uiteindelijk kwamen ze uit bij koeblai khan, de mongoolse grootvorst. Ze werden met veel eerbetoon ontvangen want de **khan** had nog nooit een westerling gezien. Ze werden goede vrienden met de khan. Uiteindelijk kwam er een zoontje Marco, Marco Polo. Hij was de zoon van Niccoló. Hij ging vaak mee naar de khan en ze maakte ook vaak reizen door Azië die door Marco werd opgeschreven. Later toen hij terugkwam naar Europa vertelde hij allemaal verhalen maar veel mensen geloofden hem niet want Azië was al veel verder in de tijd dan de mensen in Europa. in de oostelijke helft van de middellandse zee had je het **Osmaanse rijk** toen in 1453 de Byzantijnse hoofdstad Costantinopel in handen van de turken

kwamen ging het rijk zich uitbreiden. Dus het Osmaanse rijk beheerste eigenlijk de middellandse zee. De sultan breidde ook zijn rijk uit in noord afrika (marokko etc). De Osmanen controleerde ook de producten die uit het oosten/Azië kwamen. Toen er het groter worden van het rijk stopte kwam er voor een tijd echte vrede en voorspoed aan. Voor het westen (Europa) was dit gevaarlijk maar ook gunstig, want omdat er stabiliteit hing was dat gunstig voor de handel maar als ze oosterse spullen wouden hebben zoals specerijen moesten ze er nog meer geld voor betalen dus gingen de Europeanen nieuwe handelsroutes zoeken. Terwijl ze nieuwe handelsroutes gingen zoeken gingen ze ook indië proberen te bereiken. Over landen konden ze niet gaan want daar zaten de Osmanen maar via de zee dus wel. Toen kwamen ze met een nieuw schip aanzetten waar aan de zijkant kanonnen zaten **de kraak**. Met de kraak dachten handelaren Indië te kunnen bereiken. Ze gebruikte Arabische kennis op zee dus ze wisten veel over de sterren en het heelal.

1.2 Het portugese handelsrijk

deelvraag: hoe stichten de portugezen een winstgevende handelsrijk op?

antwoord: door het stichten van factorijen en het overnemen van haven steden

de portugezen waren de eerste die een handelsreis over zee maakten, De portugese prins Hendrik De Zeevaarder zorgden voor schepen om ontdekkingsreizen te gaan maken maar hij was zelf geen reiziger. Hendrik wou grote handelswinst en het legendarische rijk van priester johannes ontdekken, een christelijk koninkrijk dat in indië ligt. Priester johannes zou een machtige koning zijn die

heerste over een gebied tussen islamitische en heidense rijken. Hij hoopte Priester Johannes, een christelijke bondgenoot om hem te helpen concurreren met islamitische handelaren die de handel met indië beheersten. Ze gingen een soort van forten bouwen aan de afrikaanse kust want daar konden ze vers voedsel en dingen kopen als ze dat nodig hadden bij de volgende reis. Ze gingen ook handelen in goud en in slaven. Het moest echt geheim blijven dat ze daar forten hadden!! Bartholomeus Diaz was de eerste die het zuidelijkste punt van afrika om vaarde (1488) en Vasco Da Gama is de eerste die indië bereikt(1498). Portugal heeft een handelsroute **Carreira da india**. Toen Vasco Da Gama in het stadje Calicut aankwam waren daar ook Araben en werd hij tegengewerkt. er kwamen maar 2 schepen terug en Priester Johannes is nooit gevonden maar ze hebben wel veel geld verdiend. In Indië was er al een bestaand handelsgebied, Portugal kon er niet tegen dus eigende ze zich er vaak toe met geweld. Het koloniseren van gehele gebieden was onmogelijk met zo weinig man! Daardoor gingen ze **factorijen** plaatsen (bewaakte handelsposten) meestal lukte dat wel. Door dat vaak te doen kon de handelsnetwerk in indië groter worden. Specerijen en andere goederen werden in de factorijen verzameld en naar portugal gevaren. In Europa waren de portugezen nu concurrenten van de turken, araben en van compleet Venetië. Slimme kooplieden gingen investeren en zelf op expeditie en dat heet **handelskapitalisme**

1.3 spanje volgt portugal

deelvraag: hoe nam spanje Amerika in bezit?

antwoord: ze stuurden de conquistadores!

de spanjaarden wouden net zoals de portugezen ook ontdekken en handelswinst maken dat gebeurde in 1492 toen spanje genoeg geld en boten had. Spanje had dat jaar de eeuwenlange strijd gewonnen tegen de islamitische aanwezigheid op de Iberische eilanden

(Reconquista) en besloten Portugal te volgen. De uit Genua komende Christoffel Columbus kreeg Spaanse steun en hij had het plan om via het westen naar Indië te gaan varen. Op Toscanelli's kaart kon je zien dat het mogelijk was om Azië te bereiken via het westen. Het schip waar hij op deed varen is de Santa Maria. Ze hadden er genoeg eten voor alle bemanningsleden voor een compleet jaar. Columbus zijn 1e poging was ook in 1492, Columbus vertrok met 3 schepen de Atlantische oceaan op. In oktober zag hij land, hij ging aan wal. Hij noemde de mensen die hij daar zag Indianen omdat hij dacht dat hij in Indië was. Columbus noemde het gebied waar hij was San Salvador. Eind 1492 ging Columbus weer terug naar Spanje en ging Ferdinand en Isabella (koning en koningin van Spanje in die tijd) het goed nieuws vertellen. De westelijke route was gevonden volgens Columbus. Aan het begin van de 16de eeuw ontdekten de Portugezen zeevaarders de Molukken en andere eilanden in de Indische Archipel. De Molukken waren rijk aan Specerijen. Die ontdekking van de Molukken leek een onenigheid met de Spanjaarden. In 1494 hadden Portugal en Spanje namelijk in het Verdrag van Tordesillas de onontdekte wereld in 2ën verdeeld. Het westen vanaf de Canarische eilanden was ontdekt door Spanje en het oosten door Portugal maar na de ontdekking van de Molukken dacht Spanje.... Is dat niet hun bezit? Is het mogelijk om zo te varen en dan aan de andere kant uitkomen? De Portugese zeevaarder Ferdinand Magelhaes durfde het aan in opdracht van de Duitse keizer ook wel de koning van Spanje (Karel V). Hij vertrok in 1519 met 5 schepen en 250 bemanningsleden uit de stad Sevilla. Columbus wou voor de 2de keer op ontdekkingsreis gaan naar Amerika (Indië) om weer heel veel geld te maken. Hun noemde zichzelf de conquistadores zij trokken het binnenland en en bezetten grote gebieden. Zij konden met weinig soldaten winnen omdat de Indianen nog nooit van een harnas had gehoord dus Spanje won makkelijk van al die Indianen. Wat de Indianen niet kennen is bijvoorbeeld: ijzeren zwaarden, vuurwapens, harnassen, helmen en ruiters te paard. In de buurt van Mexico woonde de Azteken een apart volk want de Spaanse

soldaten keken zich uit! ze zagen drijvende tempels en tempels torende de steden uit. Het was compleet nieuw voor hun. De leider van de azteken is montezuma en de azteken beschouwden hem als god. In 1519 kwam Cortés naar zuid amerika om gebied in bezit te nemen van de spaanse koning hij versloeg de azteken. de azteken dachten dat ze het wel zouden overleven want ze dachten dat de god Quetzalcoatl ooit zal terugkeren, ze dachten dat Cortés Quetzalcoatl was. Aan de westkant van zuid amerika was er een ander groot indiaans rijk: **de inca's**. de inca's woonde in de buurt van het andesgebergte tot chili. de inca's hadden ook een communicatie systeem. ze hadden een verharde weg gebouwd vanaf het andes gebergte tot chili en het was zo 15.000km die werd gebruikt om boodschappen te doen of om opdrachten uit te voeren. zij geloofde in een wereld na de dood dus ze deden de doden inwikkelen als mummies. de zon en de maan beschouwden zij als god. Pizzaro legde in 1526 contact met de inca's de spanjaarden zagen toen veel sierraden dus Pizzaro zou het graag willen veroveren. Hij wou de leider Atahualpa ontmoeten. Uiteindelijk werd hij gevangen genomen en daarna vermoord omdat hij niet liet zien waar zn goud zat. Zonder hem konden ze makkelijk het inca rijk veroveren.

1.4 de nieuwe wereld

deelvraag: hoe veranderde Spanje de Amerikaanse Samenleving?

antwoord: ze lieten indianen werken op het land en ze werden zwaar mishandeld en verkracht.

nadat spanje er veel land had veroverd gingen zij er kolonies stichten de conquistadores en het leger in Amerika kregen een loon van de Spaanse koning. Dat werd **encomienda** genoemd. Zo'n encomienda ging zo in zijn werk:

de spaanse leenman mocht belasting heffen en de indianen enkele dagen per week voor zich laten werken. Als tegenprestatie ging de koning de indianen beschermen en ze in het katholieke geloof wenden. de indianen moesten werken op het land van de spanjaarden **hacienda's** ze moesten landbouw verdrijven en in de mijnbouw werken, de zilvermijn Cerro Potosi die in 1545 was ontdekt was de belangrijkste! Je kon er namelijk veel zilver vinden. de indianen verdiende niks met hun arbeid. Indianen werden slecht behandeld daardoor vluchten ze meestal uit de mijnen of waar ze werkte maar als ze werden gepakt kregen ze meestal de doodstraf. En de indianen werden ook vaak ziek door de ziektes die de spanjaarden meenamen zoals de griep, pest, pokken, mazelen etc. De ziektes waren onbekend dus de indianen hadden er geen immuniteit voor. Er was veel kritiek op de spaanse priester Bartolomé de Las Casas en daarom kwamen de **Nieuwe Wetten**. indianen werden onderdanen van hun koning en mochten niet meer mishandeld worden. Uiteindelijk werden de indianen verplaatst door negerslaven uit afrika. Het waren vooral mensen die gevangen waren in Afrika in de oorlog. boten werden volgeladen met spullen uit Amerika dat werd afgeleverd in Europa en daarmee kochten ze spullen uit Europa en weer daarmee kochten ze slaven in dat heet **trans-atlantische slavenhandel of driehoekshandel**. de spanjaarden verspreidden het katholieke geloof onder de indianen en daardoor gingen oude gewoontes weg. De spanjaarden hadden ook seks met de indianen en als er dan een kindje zou worden geboren noemen we het mesties, die van spanjaarden en afrikanen mulat en die van indianen en afrikanen zambo.

1.5 Europa en de wereld

deelvraag: welke gevolgen hadden de ontdekking van Amerika en de handelscontacten van Azië voor Europa en het wereldbeeld van de Europeanen

aan het begin van de 16de eeuw regeerde Keizer Karel de V het grootste rijk in Europa. Hij was geboren in 1500. De Duitse vorsten gaven aan hem het roomse rijk maar dat werd veel aangevallen dus hij moest veel geld hebben, de Amerikaanse rijkdommen waren daarom ge-wel-dig voor hem!! Hij bezitten Spanje dus hij kreeg het zilver wat de indianen/afrikanen voor hem uit de mijnen haalden en hij hoefde hun niks terug te betalen, geweldig toch! Tussen 1550 en 1560 bracht de Spaanse zilvervloot tonnen met goud en zilver binnen een vijfde deel was gelijk van Karel. Het maakte Spanje het rijkste land van Europa maar toch hadden ze niet genoeg geld om het leger en alles te betalen. Karel had ook een echte rivaal, Frans de 1ste uit Frankrijk in de jaren 1520 voerden 2 oorlogen. Het plan van Karel was om noord Italië te veroveren. Karel won de eerste oorlog die om noord italië ging in 1525 in Pavia. De Osmanen kwamen uit het oosten ook Europa binnenvallen, ze kregen oorlog met Karel maar Karel won de strijd in 1529 tegen de Turken. In 1535 veroverde hij ook Tunis bij de noordkust in Afrika. De hoeveelheid spaans geld nam toe, daarom werd het steeds minder waard. Het werd het populairste betaalmiddel in Europa maar het was natuurlijk wel minder waard en de prijzen stegen. dat heet **geldontwaarding**. Doordat dat allemaal gebeurde leefden mensen in armoede, maar sommige handelaren wisten daar weer van te profiteren. Zij wisten munten te slaan uit de grote prijsstijging door grote handelsnetwerken neer te zetten dat heet **handelskapitalisme**.

1.6

atlantische driekhoekshandel:

handelsnetwerk tussen Europa, Afrika en Amerika waarin slaven, wapens en zilver verhandeld kon worden.

Azteken: machtig indianenvolk dat leefde op Mexico.

conquistadores:

de groep spaanse mensen die Amerika gingen veroveren dat deden ze onder anderen door, vuurwapens paarden honden harnassen helmen te gebruiken.

carreira da Índia:

portugese handelsroute naar india via de zee

driehoekshandel:

zie atlantische driehoekshandel

encomienda:

leen van de spaanse koning in Spaans Amerika, bestaande uit een bepaald gebied met de indiaanse bewoners

factorij:

bewaakte handelspost in een ander land

geldontwaarding:

geld wordt minder waard als gevolg van de enorme prijsstijging

hacienda:

uitgestrekt landgoed wat de Spanjaarden in Amerika bezitten

handelskapitalisme:

investeren in producten van verre landen en het hier weer verkopen voor een duurdere prijs

humanisme:

de beweging die de Oudheid als voorbeeld zag en de mens centraal stelde

humanist:

mensen die de oudheid ideaal vonden

inca's:

indianenvolk die in peru woonde

khan:

een turkse of mongoolse keizer

jezuïeten:

groep geestelijke in de katholieken kerk die het geloof wouden verspreiden.

kraak: een slagschip wat is gemaakt door de portugezen

mestizing: het vermengen van mensen met een andere cultuur

nieuwe wetten:

nieuwe regels die de koning heeft gemaakt voor de indianen zodat hun hetzelfde worden behandelt als anderen spanjaarden

Osmaanse rijk:

het rijk van de turken wat is vernoemd door de Khan osman en werd bestuurd in de stad istanbul

reconquista:

spaanse strijd tegen de Islamieten op de iberische schiereilanden

verdrag van Tordesillas:

dat het westen van spanje was en het oosten van Portugal

zijderoute:

de bekendste handelsroute die vormde zich in china en europa